

UN APUNT PER A LA RECERCA DE GABRIEL MOGER, ESCULTOR I PREVERA.

MARC JOBANI FERNÁNDEZ.

En col·laboració a la ja dilatada búsqueda al voltant de la figura de Gabriel Mòger, imagnaire, es presenta en aquest article la transcripció d'un document fins ara inèdit.¹ El coneixement del qual, pot ser útil per a la investigació referent a aquest escultor i eclesiàstic de finals del s. XV- principis del s. XVI, l'obra del qual, és fins avui poc documentada. Tanmateix podem trobar-ne una sèrie de referències a la important obra investigadora de Gabriel LLOmpart i Moragues, que en els seus treballs d'iconografia, pintura i religiositat mallorquines, ha documentat en varies ocasions la figura d'aquest artista.²

El cognom Mòger és conegut per establir-se com el pilar d'una nissaga d'artistes que té els seus orígens a finals del segle XIV en la persona de Gabriel Mòger, podríem dir-ne el patriarca, i que es dedicava a l'art de la fusta. És documentat que fou requerit pels bastiments necessaris per fixar el *Retaule de Santa Úrsula*, obra de Francesc Comes, a la capella de Ça Coma del convent de St. Domènec, i per a la realització d'un peritatge a la parròquia de Manacor, l'any 1386.

Podríem dir que la nissaga Mòger s'instaurà com a tal a partir de la figura del seu fill, també anomenat Gabriel Mòger, i que nascut al voltant de 1380, es dedicà a la pintura de retaules i draperies. Mòger fill, va ser individuat per M. Chandler Post i identificat per l'equip d'investigació que va organitzar l'exposició PINTURA GÒTICA MALLORQUINA³ els quals revelaren la verdadera identitat del fins aleshores conegut com el Mestre de Campos. Podem citar com a obres seves, entre d'altres, el *Retaule de la Mare de Déu de l'Alletament*, a la parròquia de Campos, i les restes del *Retaule dels Sants Àngels* del Museu Municipal de Pollença.

La línia successòria es perd a partir d'aquest moment, fins a l'aparició d'un personatge anomenat Rafael Mòger, en una comissió jurídica de pintors presentats davant l'assessor jurídic del lloctinent al regne de Mallorca l'any 1486. El fet que aquest sigui pintor i el que seu cognom coincideixi amb el dels anteriorment esmentats artistes, fa

---

¹ ARXIU DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA. Número de registre 3502, caixa V. Set folis de paper, disposats en forma de quadern. Còpia de l'original. Humanística. Català. Dimensions 310 mm. x 221 mm. En bon estat.

² Gabriel LLOMPART: *Pintura Medieval Mallorquina*, Palma de Mallorca, 1980.
Gabriel LLOMPART: *Religiositat popular. Folklore de Mallorca, folklore de Europa*, Palma de Mallorca, 1982.

³ Gabriel LLOMPART: *La pintura gòtica a Mallorca*, Barcelona, 1987.
G. ROSSELLO BORDOY, A. ALOMAR, F. SANCHEZ-CUENCA: *Pintura Gòtica Mallorquina*, Madrid, 1965.

suposar la seva vinculació directa a la família, i així se'l considera fill de G. Mòger pintor. Nascut el 1424 se li han atribuït diverses obres, entre d'altres el *Retaule dels Sants Joans* a Porreres (1450), el *Retaule de Sta. Pràxedes i els sants cavallers Jordi i Vidal*, que es conserva en part a la capella de Sta. Anna de l'Almudaina (cap al 1465) i la decoració interna i externa de les portes de l'orgue de la catedral (1485). Mor l'any 1490.

Rafael Mòger va tenir un fill anomenat Gabriel, que es dedicava a les funcions eclesiàstiques a la parròquia de Sta. Eulàlia a Palma de Mallorca. Tot i així, també tenia temps per desenvolupar la seva capacitat artística. La seva obra, acotada a finals del XV i principis del XVI, és encara, parcialment desconeguda, doncs no és segura, en certs casos, la seva identificació. Dedicat a la escultura religiosa podem considerar com a pròpies les següents obres: *Verge del Santuari de Gràcia* a Randa (cap al 1500), *Verge Sagrari del convent de St. Jerònim* de Palma (1507), *Cercle de Verges en torn la patrona de Sineu* (1509). Atribuïdes a la seva persona: *Mare de Déu de la Neu* de Manacor (cap al 1499), *Mare de Déu dels Àngels* de St. Francesc de Palma, i *Santa Margalida de Crestatx* de Sa Pobla. Per últim Gabriel Llopart creu que també poden ser seves *El Calvari de Selva*, i el *Davallament del Roser Vell* de Pollença.

APÈNDIX DOCUMENTAL*

1508, maig, 26

Concòrdia feta entre los honorables/ jurats consellers e preveres de/ Porreres e mossèn Guabriel/ Mòger sobra la ystoria de la/ passió enbotida per la capella/ de Montisión de la dita/ parròquia feta per mossèn Gua-/ briel Mòger.

Die XXVI mensis maii anno/ a nativitate Domini millesimo quingentesimo octavo.

In nomine Domini amen. Noverint universi/ quod anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo/ octavo, die vero vigesima sexta mensis maii/ inter honorabiles juratos et consiliarios ville et/ parrochie et Porreriis mediante determinationem./ convocato consilio dicte ville continuata./ in quo consilio fuerunt presentes honorabilis Matheus/ Nicholau, Joannes Nicholau, Bartholomeus Masquida/ et Petrus Veyn, jurati, Anthonius Masquida./ Petrus Veyn, Vicentius Mora, Joannes Riera, Petrus/ Amar, Anthonius Marimon, Anthonius Pallisser, Guillelmus/ Nicholau et Joannes Cardell, consiliarii dicte/ parrochie et discretos presbiteros ecclesie dicte ville/ de Porreriis, scilicet Anthonium Salom, Poncium/ Feliu, Joannem Mora, Michaellem Masquida./ Andream Masquida et Thomam Nicholau, presbiteros/ dicte ville ac Guabrielem Moger etiam presbiterum/ in ecclesia parrochiali Sancte Eulalie presentis/ Civitatis beneficium, fuit facta, firmata et/ capitulata concordia tenoris sequentis:

Si la divina providència ha permès ésser per los faells chrestians/ reverida e loada ab medis dels sants qui ab tanta favor de/ amor en aquesta vida momentànea e caduca, per adquirir lo/ celestial regne han tantas adversitats sostengudas. Molt més/ e sens alguna compareció ha per accepta la leor e⁴ devoció/ que cascun faell christià se dispon tenir ab medi de la Sacra-/ tíssima Passió, que lo seu unigenit fill Jesucrist redemptor de/ natura humana ho [sic] sostenguda, lo qual per fer la univer-/ sal redempció s' és volgut fer home, prenent carn humana del/ ventre virginal de la intemerada Verga Maria, mare sua/ tant amada qui és font e sperit de misericòrdia e de pietat e de/ natura humana contínuament advocada. Emperò los honorables jurats/ e preveras e los habitants de la vila e parròquia de Porreras, desiiant/ per lur poder servir a Nostre Senyor Déu Jesucrist, moguts de ardent de-/ voció per los grans beneficis que de aquells contínuament reben, ab/ intercessió de la Inmaculada Verga Sancta Maria mare sua, en los passats/ dias han fundada una devota capella en lo terme de la dita parròquia/ sots invocació de Sancta Maria de Pietat de Montisión, en lo qual loch/ la lehor de la mare de misericòrdia e de pietat és ab gran devoció/ continuada. Aprés disposant-ho la bondat divina, los ànimos dels/ sobredits jurats, preveras e parroquians són stats moguts en/ tenir en la dita capella una molt insigne e devotíssima obre tal/ que en aquest regna jamés semblant no és stada vista, feta o/ principiada, ab ymages enbotides contenint tota la Passió de Jesucrist./ la qual obre, per lo discret mossèn Guabriel Mòger, preve-/ ra, en los passats dias dins la present ciutat ab grans trabals e des-/ pesas fonch comensada e ab maiors trabals, despesas e ab discurs de molts dias té de a sser acabada. E per que tant insigne./ tant costosa, tant gran e tant devota obre sia per lo dit mossèn/ Guabriel Mòger a la dita devota de Montission més promp-/ tament atorguada e lo dit mossèn Mòger, segons és cosa a rehó/ conforma, obtengua, no sols lo grandíssim mèrit li seguirà quant/ a Déu, ans encare com digne remuneració per la sustentació de la/ sua vida e de las grans despesas fetas e que se tenen a ffer/

*

Per a la transcripció he utilitzat la següent identificació:

- Signes de puntuació segons la normativa actual.
- Notes a peu de pàgina per a mots i signes ratllats, i per a senyalar espais en blanc en el document.
- * Per a taques de tinta.
- Corxets i punts suspensius per a mots il·legibles.
- Punts volats per a les elisions.

4

Mot ratllat i taca de tinta.

ultra los trabals grans en donar total conclusió e acaba-/ ment a la dita tant devota e tant meritòria obre. Per çó de/ comuna concòrdia dels dits jurats, preveras e altres parro-/ quians de Porreres e del dit mossèn Guabriel Mòger, són stats entre las ditas parts fets e fermats los capítols següents:

Com sia stat concordat e tractat entre los venerables preveras/ e honrats jurats de la parròquia de Porreras de una part/ e lo discret mossèn Guabriel Mòger de⁵ part altre, de/ una gran obra de la Passió de Jesucrist comensada jatsía/ no acabada, tota de ymatges enbotidas, la qual sa era/ comensada per metra en la sglèsia parroquial de Sancta Eulà/ lia de la present ciutat que de la dita obra tota sia donada/ per lo dit mossèn Mòger a la capella e devota de Monthisió./ fundada en lo terma de la parròquia de Porreras e allà/ sia per lo dit mossèn Mòger complidament acabada e per lo/ dit mossèn Mòger sia stat promès ab las condicions emperò e pactas deval mencionats, per çó de voluntat de las ditas/ pars a demostració de la concòrdia són stats fets los ca-/ pítols següents:

Primerament és stat concordat que per donar conclusió a la/ obra la qual se ha a ffer a la capella de Montisió per lo/ dit mossèn Guabriel Mòger prevera, que los venerables/ preveras e honrats jurats de la vila de Porreras, los/ quals són senyors e protectors del dit loch de Montisió./ on, agen a ffer donació libera al dit mossèn Mòger de/ tots los acaptas e amolments de la sglèsia de Montisió./ ensemps ab las casas e cloenda de terra qui és circa/ una quarterada de terra la qual, lo magnífich misser/ Guillem de Cardils fèu donació a mossèn Pons Faliu pre-/ vera e lo dit mossèn Pons Falliu, prevera, après fèu/ donació als honrats jurats de la dita parròquia, segons/ appar en poder del discret en Bernat Baulenes, notari sots/ ha⁶ la qual dona-/ ció los dits venerables preveras són contens de fer dita dona-/ ció al dit mossèn Mòger, de tots los usufruys de dita casa e/ terra de vita restant. Emperò lo ius patronatus als dits/ preveras e honrats jurats de dita vila.

Item més, com los venerables preveras de la dita parròquia fan do-/ nació de vita tantum de tots los usufruys de totes aquellas ter-/ ras e garrigues e pasturas, que los dits preveras compra-/ ren del honorable Anthony Masquida, segons appar en po-/ der del discret en Christòfol Mir notari sots,⁷ a pactas emperò que los dits preveras puixen tanir someras/ e àssens e si tales feyen que fos satisfet en aquels a qui fa-/ rien lo dan, emperò que lo dit mossèn Mòger sia tingut de/ pagar lo censal que són ditas terras cascun any, so/ és, VIII sous de aniversaris e XII sous de certas missas e una quartera/ de forment als jurats de dita vila a la almoyna./

Item més, que los venerables preveras e honrats jurats que/ agen alegir hun baciner qui sia* home de recapte alt/ en la capella de Montisió per acaptar per dita obra, e axí/ mateix que un dels preveras o jurats de dita vila agen/ acaptar en la sglèsia parroquial de Porreras e que di-/ nés sien mesos en al caxeta axí com és pràctica, e de dita ca-/ xeta de la vila tindrà la clau lo preveri clavari e lo jurat/ maior, axí com ja fa a cascuna, e com lo dit mossèn Mòger volrà diners los dits clavaris aver a donar los diners que dit/ mossèn Mòger aurà master per la dita obra.

Item més, que los venerables preveras e honrats jurats que en/ temps de las heras, que sien tinguts en fer lo acapta dels / forments per tot lo terma de la dita parròquia de Porreras./ governar aquells fins⁸ a la vendició e tot lo proveït do-/ nar los diners al dit Mòger, vist que aurà mester per/ dita obra.

5 Mot ratllat: UNA.

6 Espai en blanc en el document per a l'escriptura de la data, 95mm.

7 Espai en blanc en el document per a l'escriptura de la data, 48mm.

* Taca de tinta.

8 Signe ratllat: UR.

Item més, que lo donat sia tingut en anar a captar per/ tota la ylla lo quest dels forments, formatges, ous e olis./ e sia tot donat al dit mossèn Mòger per dita obra e vida/ lur qui negociaran dita obra.

Item més, que qualssevol donatius o lexas, pies e censals./ fets a la Verge Maria de Pietat de Montisión que sian/ donadas e administradas totes, per lo dit mossèn Mòger per/ negociar e acabar dita obra, e de las ditas quantitats lexas./ pies, censals e donatius, que lo dit mossèn Mòger no sia tingut/ donar compta a nigú sinó sia cregut de la sua paraula e consciència sua.

Item més, que si algú per lur devoció volien fer alguns abalimets/ o ioyells, so és calses, casules, palis, tovallas o altres presenta-/ las a la Verga Maria de Pietat de Montisión, que en tal cas lo/ dit mossèn Mòger no'n puga pendra niguna de las ditas/ presentallas e devocions, sinó que sia mes en inventari emès/ en la sglésia, e administrat per los venerables preveras e jurats de dita vile e dit mossèn Mòger.

Item que lo qui serà elegit en donat de la dita capella de Monti-/ sión, sia homa de bon recapta e elegit per los dits preveras/ jurats de dita vila, e que stigua a obediència de dit mossèn Mòger.

Item més, que los preveras qui buy són , són contens en acullir/ lo dit mossèn Mòger en totas las distribucions, aniversaris, emoluments/ e per casos de la dita parroquial sglésia, tant quant hun beneficiat/ sapugua alegrar axí present en la sglésia com absent de vita, na-/gociant la dita obra, comensant a contar de aquell dia que las/ ymatges són stadas en lo dit loch de Montisión.

Item que las almoynes del bací de ànimes de purgatori qui acap-/ ta en la sglésia parroquial, li sia donat tot al dit mossèn Mò-/ ger pegant emperò lo que és tingut dit bací, axí con són las misas e lantia e tot lo restant sia dat tot al dit mossèn/ Mòger per acabar dita obra de vita e per fer las festas/ e sofragis quis faran en lo dit puig per las ànimes de purgatori, segons se ordenarà, perque aquest sant misteri és/ dedicat a las ànimes de purgatori e que no sia tingut donar/ compta.

Item més, que los honrats jurats, havent plena potestat de la/ dita vila e universitat agen donar al dit mossèn Mòger a temps/ de sinch anys, sexanta liuras, so és, dotze liuras cascun any/ comensant de aquesta festa de Sant Pera e Sant Faliu del mes de agost/ primer vinent a un any, dotza liuras, fins acompliment las ditas/ sexanta liuras.

Item més, que los dits venerables preveras de la vila de Porreras, so és./ mossèn Anthoni Salom, Pon<ç> Faliu, Andreu Masquida, Johan Mora/ e Tomàs Nicholau, són contens en donar e pegar al dit mossèn/ Mòger vuit liuras per las duas capes que dit mossèn Mòger/ és tingut a la sglésia de Sancta Eulàlia.

Item més, és concordat que durant lo temps que dita obra/ sa trigarà a ffer e acabar, avent-hi emperò diners per lo/ manaster de dita obra, lo dit mossèn Mòger no puxa fer ne em-/ pendre da fer altra obra, e assò per que la dita obra tant desit-/ gada no sia diffirida a les devocions de les personas qui desit-/ gen veura lo fi de aquella, no sia diffirida.

Item més, que la clau de la caxeta dalt de la capela de Nostra Dona/ de Monthisión, que aquella dita clau aga a tenir lo dit mossèn Mò-/ ger per tal que puxa pendra diners a sa posta per dita obra/ con necessària ho aurà e que sia tot ramès a sa consciència e/ no sia tingut a donar compta, e quant li ferà sermons e offici/ sia tot mes en dita caxeta.

Item més, que totes las⁹ candelas qui's vendran alt (?)/ en la dita capela sian del dit mossèn Mòger, e que totes/ las¹⁰ offertas las quals se faran en dita capella/ com si farà offici, sien totes del dit mossèn Mòger, emperò/ que dit Mòger sia tingut de donar e pegar al venerable/ rector o vicari de la sglésia parroquial de Porreras lo que/ és stat concordat per part del dit rector segons apar/ per bulla la qual és en dita capella.

Item més, és concordat que ésser concordada tota la obra del/ dit Misteri de la Pietat ab tot son master e compliment no mancant/-hi res segons per mi Guabriel Mòger, prevera, stà/ ordonat e fabricat e en capítols stà ordonat e¹¹ de la/ factura dels ymatges hi quantas seran ni con staran e per/ lo semblant con star con pintadas e dauradas e ordonadas/ en la capella e segons stà en la mostra pintada, e tinch yo dit Guabriel Mòger prevera, pensat e fabricat que/ donant-me Déu sanitat e vida e avent-hi oportunitat/ de moneda e donatiu, de acabar la dita obra demunt dita./ so és, tota la factura de la dita obra e capella de acabar-/ o ab sis o set ans comensant a contar de aquella hora e dia/ que comensarà la dita capella, havent ajudados, car yo sols/ molt més temps hi auria master; és ver que en molts/ cosas puch aver ajudadors e acabada la dita obra de la dita/ capella de la pietat ab¹² tot son master, e paguades totes / las cosas més necesseriosas, so és, que no's degua res a nigú./ lavors que totes las almoynas qui's faran en la vila/ en la sglésia maior, so és, de la vila e los quests dels forments/ e altres fruyts qui's faran en la dita vila, que los venerables/ preveras e honorables jurats e obrés e conselers e protectors/ que aquelles acaptas e aquells diners, los demunt dits agen a/ metre en obra ells matexos en la sglésia de Montisión en casas e porxos o sò que ells matexos conexeran, que serà/ ben vist e y serà master per emballir lo dit puig de Monti/ sión resservant si serà master del forment e altres fruyts/ per los qui serviran lo dit loch.

Item més, que si yo dit Guabriel Mòger prevera avent/ acabada la dita obra de la Pietat e Passió de Jesucrist volia/ fer altre capella devota axí com seria lo traspàs de Nostra/ Dona qui és goig e és altre molt devot misteri e i ahiha/ loch per fer altre capella e disposició per fer tal misteri/ e capella segons ja ha huna mostra que tinch ja ordona-/ da molt devota orde e bella, lavós fent-se dita capel-/ la que las ditas almoynes de la vila ajudassen en dit ne-/ goci, si mester eran; si emperò las almoynas qui's farian/ en lo puig ne bastaven e si per lo semblant si negunas altres ornaments/ e altres abilaments per lo semblant era master, las ditas almoynas/ quis faran en la dita vila aien audicar als dits negocis per que/ donant-me Déu vida e sanitat, treballar tostets [sic] en onrar e abilar/ los devots ornaments e abilaments en la capella de Monthisión són/ las ditas almoynas las que starien en la caxeta de la sglésia ma-/ ior e dels forments dels qu'estos de dita vila perque yo dit Gua-/ briel Mòger no vull emprendre en fer altre obra ni feyna/ per nigú ni per altre vila d'aquí anant, sinó per lo demunt dit loch;/ axí és determinat e deliberat e concordat e asò per que sia/ ornada aquesta capella de Montisión e sia gran memòria en laor/ de Jesucrist e de la Verga Maria.

Item més, que si negú per sa devoció volia fer niguna manera/ de obra, axí com serien capellas, o acabar las clastas o porxos/ o fer casas o sisterna, que les dits obres de dita sglésia de Mon-/ thisión o agen administrar, so és, los venerables preveras e jurats/ ab lur consell si donchs no volien fer algun rataule o ymatge/ lavós que yo, dit Guabriel Mòger, hi age entrevenir en/ dar consell en lo qui tocarà en l'art de pintura o de ymaginay/-re.

És stat concordat e delliberat per las demunt ditas pars, so és, los ve-/ nerables preveras e honrats jurats consellers de la dita vila de Porre-/ ras, de donar las cosas demunt ditas ab las ditas condicions per/ fer las ditas obras, abilaments e ornaments al venerable mossèn Gua-/ briel Mòger, prevera, e, per quant per fer tant grans obras e tant solempnes e no hi [...a] preu nigú, que

⁹ Mot ratllat : COSAS.

¹⁰ Mot ratllat : COSAS.

¹¹ Mot ratllat : FABRICAT.

¹² Mot ratllat : SON.

lo dit mossèn Guabriel Mòger prevera, no sia tingut dar compta nigú ne aia/ menar compta ni li u sia demenat per nigun temps e assò/ per que no y ha preu nigú de fer tant bé la obra e gran e solemna/ sinó los dits donatius.

Predicta itaque capitula et concordiam in ea/ contentam nos omnes superius nominati firma-/mus et laudamus promittimusque ea omnia et/ singula tenere et inviolabiliter observare/ et in nullo contra facere vel venire de iure/ vel de facto aliqua ratione sive causa sub/ obligacione quoad consilium dictorum juratorum et/ consiliariorum dicte universitatis bonorum parrochie/ de Porreriis quo autem ad nos presbiteros ecclesie/ predicte de Porreriis et quo ad me dictum/ Guabrielem bonorum nostrorum et cuius libet nostrum/ obligacione et sub omni iuris et facti renun-/ciacione ad hec necessaria pariter et cautela./ Actum est hoc et concordatum in Civitate/ Maioricarum die vicesima sexta mensis maii anno/ a nativitate Domini millesimo quingentesimo octavo./Sig:+++++na nostrum juratorum/ et consiliariorum Sig: ++++: ++++: na nostrum presbiterorum/ dicte ville de Porreriis Sig:++num mei Guabrie-/lis Moger predictorum qui hic laudamus conce-/dimus et firmamus.

Testes inde sunt Joannes Bover, Anthonius Ser-/vera del Pi et Matheus Agost, habitatores/ dicte parrochie de Porreriis in quorum presencia/ dicti presbiteri et Guabriel Moger firmarunt/ ac discretus Bernardus Baulenes notarius qui nomine/ et vice infrascripti notarius dictas firmas re-/cepit viertute litere comissionis sibi facte./ Testes vero determinacionis consilii in quo omnes/ firmarunt die XVII mensis decembris/ anno predicto sunt Jacobus Darder et Steffanus/ Camos dicte ville de Porreriis.

Copia huius modi in hiis quinque papiri foleis incluso pre-/senti fuit fideliter sumpto a suo originali reser-/vato apud me Michaelem Litra Autoritate Regia/ notarium publicum Maioricarum et ut ipsi copie/ plena fides ubique tribuator, ego notarius predictus/ hic manu propria me sub scribens meum solitum/ et consuetum in fidem et testimonium premi-/ssorum¹³ meum solitum et consuetum artis/ notarie appono et depingo quod est tale.

SIG + NUM

---

¹³ Mot ratllat : III.

RESUM

Concòrdia signada entre els honorables Jurats consellers i preveres de la Vila de Porreres i Mossèn Gabriel Mòger, imaginaire, per tal de donar fi a la composició anomenada *Passió de Jesucrist*. Obra feta amb imatges embotides, fou començada ja amb anterioritat a la ciutat de Palma de Mallorca. Ara és requerida per guarnir la capella de santa Maria de Pietat de Monti Sion, de la parròquia de dita vila.

ABSTRACT

This concordat is signed by the honourable panel councillors of Porreres villa and Gabriel Mòger, priest and maker of religious images. Started before in Palma de Mallorca, a composition called Passion of Jesus Christ must be finished. Made with insert images, is called to beautify saint Mary of Piety chapel from Monti Sion in the parish of Porreres.